

1. UVOD

Voda je dobro od opšteg interesa i predstavlja bogatstvo svake zemlje, nalazi se u društvenoj svojini i služi za zadovoljenje opštih i pojedinačnih potreba. Voda kao nezamjenljiva životna namirnica zauzima posebno mjesto među faktorima životne sredine, od kojih zavisi život i zdravlje ljudi kao i privredni i kulturni razvoj društva, te je voda bila i uvijek će ostati neophodna čovjeku za održavanje života, zdravlja i materijalnog blagostanja. Voda kao životni uslov opstanka čovjeka na našoj planeti predstavlja "sredinu", ali u odnosu na ljudske potrebe kvalitativno i kvantitativno vrlo nepostojanu i kolebljivu. Na taj način čovjek je na vječitom frontu boreći se bilo za nju, bilo protiv nje. U posljednje vrijeme sve je više i sam ugrožava svojom djelatnošću, privređivanjem, načinom života, navikama, a najčešće nedovoljno pažljivim odnosom prema njenim resursima.

Raznovrsna svakodnevna upotreba vode u životu čovjeka, njen ogroman značaj, prije svega kao prvorazredne i neophodne životne namirnice, a potom i kao vektora za prenošenje niza, katkad vrlo opasnih zaraza, nužno je dovela do neposrednog i stalnog nadzora nad svim vodama. Sva veća potrošnja vode za piće i druge potrebe, sa jedne strane i sve intenzivnije zagađivanje voda i vodonosnog zemljišta otpadnim vodama i materijama, sa druge strane, nametnulo je potrebu što hitnije i sveobuhvatnije zaštite svih onih voda koje u ma kom obliku služe čovjeku.

Da bi se omogućila pravilna kontrola i jednoobraznost u ispitivanju voda, potrebna je kako ujednačena tehnika rada, primjena istovjetnih metoda rada i korištenje opreme, tako i jedinstveno tumačenje dobijenih laboratorijskih rezultata zasnovanog na činjenicama, jer preventivne i druge zaštitne mjere koje se preduzimaju protiv zagađivanja voda uzročnicima bolesti i raznim hemijskim jedinjenjima, nužno moraju da se oslanjaju na sredstva pravne prirode. Rukovodeći se ovim principima i da bi se omogućilo njihovo sprovođenje, a prema preporukama WHO/ISO, urađeni su:

- Zakon o hrani
- Zakon o vodama
- Pravilnik o higijenskoj ispravnosti vode za piće
- Pravilnik o načinu uzimanja uzoraka i metodama za laboratorijsku analizu vode za piće.

U okviru ocjene i mišljenja o snabdijevanju stanovništva higijenski ispravnom vodom za piće, vrše se:

- redovne kontrole higijenske ispravnosti vode za piće
- kontrole stanja izvorišta, distributivnog sistema i zona sanitarne zaštite.

Kontrola higijenske ispravnosti vode za piće obuhvata niz postupaka:

- lokalna inspekcija vodnog objekta i okoline
- fizičko-hemijski i mikrobiološki pregled
- biološki, toksikološki i radiološki pregled (vrši se samo u određenim slučajevima)

Lokalni pregled je najvažniji vid kontrole sanitarno-tehničkog stanja vodnog objekta. Njime se ne utvrđuje samo momentalno stanje u kome se objekat nalazi, već i eventualna mogućnost zagađivanja vode, pa se na osnovu utvrđenog stanja utvrđuju i poduzimaju odgovarajuće mjere za održavanje vodnog objekta u ispravnom higijensko-tehničkom stanju. Ukoliko je zatečeno stanje vodnog objekta takvo da se sa odgovarajućim održavanjem više ne može obezbijediti njegova higijensko-tehnička ispravnost, treba predložiti njegovu asanaciju ili rekonstrukciju.

Pregledom okoline objekta se utvrđuje da li su uspostavljene zone sanitarne zaštite i odgovarajući režim u njima. Pri tome posebnu pažnju treba obratiti na objekte koji zagađuju podzemnu vodu, kao što su objekti za dispoziciju otpadnih materija (groblja, đubrišta, upojni bunari, klozeti i sl.). Svi ovi objekti moraju biti, s obzirom na vodopropustljivost i konfiguraciju terena, na takvoj udaljenosti od vodnog objekta, da su sigurno izvan zone sanitarne zaštite (zone strogog sanitarnog režima i zone sanitarnog ograničenja).

Pregledom vodnih objekata se utvrđuje higijensko-tehnička ispravnost objekta i postrojenja za crpljenje i dezinfekciju vode, kao i pravilnost eksploatacije od strane korisnika. Pri utvrđivanju higijensko-tehničke ispravnosti objekta, najveću pažnju treba obratiti na zaštićenost vode u samom objektu. Pod pretpostavkom da je funkcionalno projektovan i solidno izgrađen, sam vodni objekat mora biti u takvom stanju, da je voda u njemu uvijek sigurno zaštićena od mogućnosti spoljašnjeg sekundarnog zagađivanja. Također i način zahvatanja – crpljenja vode mora biti takav da sprečava mogućnost